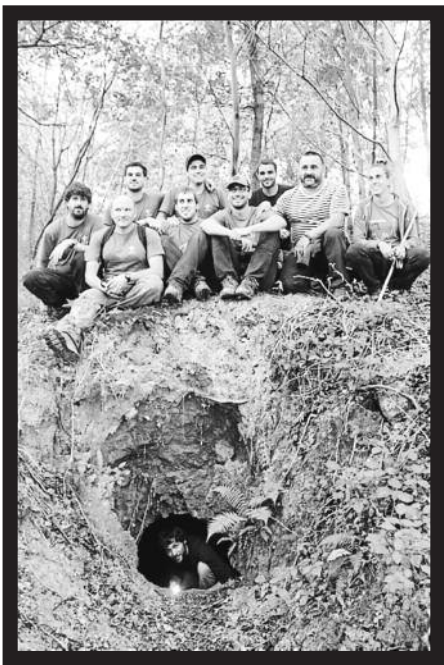

Aipatu du, halaber, Lakuako Gobernua-
ren laguntza ekonomikoa izan dutela,
egindako eskaera onartu eta horri eran-
tzunez. Karraderan elkarteko kideak esan
duenez, azken batzarrean argi utzi zuten
«hau herriaren proiektu bat» dela. Na-
barmendu duenez, «Larrabetzu herriaren
egitasmoa da eta babestu beharko lukete
herritarren zerbitzuplean, ez proiektua
hipotekatu dirua lortu ahal izateko».

Udalak parte hartze zuzena du egitas-
moan, baina protagonismo osoa herrita-
rrengan utzi nahi du Bilduren gobernu
taldeak. Iñigo Gaztelu alkateak nabar-
mendu duenez, Udalaren ikuspuntutik,
epe luzera begira «proiektu estrategiko
bat da herriarentzat» eta Udalaren lagun-
tza guztia dauka».

«Argi daukagu bultzatu beharreko eki-
mena» dela adierazi du Gazteluk, eta
«herritarrek erakutsitako inplikazioa»
laudatu zuen. Bide horretan, azaldu du
Udalak «laguntza guztia» emango duela
ekonomikoki eta bestelako baliabideak
herri ekimenaren eskuetan jarritz. Gazte-
lu ere basoko lanetara hurbildu zen abuz-
tuan, Aranzadiko adituek jardunaldi be-
reziak eskaini zituzten asteburu batean,
bilaketa lanak sistematizatu eta herrita-
rrei egin beharrekoaren inguruko presta-
kuntza emateko jardunaldietan.

Karraderan taldeko kide batzuk,
meazulo baten sarreraren gainean;
horien artean, egungo Larrabetzuko
alkate Iñigo Gaztelumendi (bigarrena
eskuinetik hasita).
KARRADERAN ELKARTEA

ARANZADI: «POTENTZIALITATE HANDIKO GUNEA DA LARRABETZU»

Aranzadi elkarteko idazkari nagusi Juantxo Agirre Mauleonen esanetan,
Larrabetzuko egitasmoa «potentzialitate handienetako bat» da Euskal Herrian
oroimenaren berreskurapenari dagokionez. «Hasierako bi baldintza oso onak
ditu: Udalaren borondate politikoa eta oso aktibo eta gogotsu dabilen giza talde
bat Karraderan elkartearen aurrean», azaldu du. Gaineratu du «bi oinarri
horiekin» posible dela beste herrietan lantzen ari dena lantzea: «Idatzizko
dokumentazioa eta ahozko testigantzak jaso eta bildu, monografiko bat atera eta
dokumentazio hori herritarren esku jartzea, hori guztia metodologiarekin
egina». Izan ere, hitzarmen esparru bat sinatu dute, eta horren barruan lan
egiten ari dira Udala, Aranzadi eta Karraderan elkartea.

«Hiru hanka horiekin, ikuspegi anitz horrekin, Larrabetzu erreferente bihurtu
behar dugu, oroimena berreskuratzeko zientziaren begitik eta herriaren parte
hartzearekin», nabarmendu du.

Larrabetzun ager daitekeena, gainera, ez da edonolakoa eta hori ere oso
presente du Aranzadik. Agirre Mauleonek dioenez, «oso aparteko aztarnak»
daude inguru honetan beste herri batzuekin alderatuta. Altxamendu
frankistaren aurkako erresistentziaren gunea bat izanik, lubakiak, bunkerrak,
gatazkaren aztarnak kontserbatu dira, baita horrekin lotutako metalezko
objektuak ere, «baina potentzialitate handiarekin» agertuko dira «erresistentzia
horretan desagertutako pertsonen gorpuak» eta «horiek aztertu, identifikatu eta
herriari bueltatu» behar zaizkio. Txorierriko udalerriaren ondoan, Lemoatz
inguruan, egiten ari diren lanak aipatu zituen, han ere aztarna ugari dagoelako.

Aranzadiko arkeologoak bereziki aipatu du «sekula» ez dutela ikusi ez Euskal
Herrian, ezta nazioartean ere, kirol proba baten bitartez oroimena
berreskuratzen duen hau bezalako ekimenik. «Adierazgarria da» erakusten
duelako «zer nolako gogoia eta iniziatiba dagoen», azaldu du.

Bihar hiltzen nautenean...

Aita, ama: Bihar goizean exekuta-
tuko naute. Animoak eman nahi
dizkizuet. Pentsatu ni hilko naize-
la baina bizitzak jarraituko duela.
Oroitzen dut zure azken bisitan, aita, au-
sarta izateko erran zenidala, galiziar on
bat bezala. Izan naiz, segurtatzen dizut.
Bihar fusilatzen nautenean, begiak ez es-
taltzeko eskatuko dut, heriotzari parez pa-
re begiratzeko...». Xose Humberto Francis-
co Baena Alonsoren agur hitzak dira,
1975eko irailaren 27an fusilatuta hil baino
ordu batzuk lehenago gurasoei eskainiak.
Aste bat gehiago eta 25 urte beteko zituen.
FRAPeko hiru kide, Baena bera, Jose Luis
Sanchez-Bravo Solla eta Ramon Garcia

Sanz; eta ETako Jon Paredes Manot Txiki
eta Angel Otaegi Etxebarría hil zituzten
egun horretan. Frankismoaren azken exe-
kuzioak izan ziren.

«Ahanzturaren kontrakoa ez da memo-
ria, egia baizik», idatzi zuen Juan Gelman
poeta argentinarrak, eta baieztapen horri
jarraituz, egiara hurbiltzen ahalegindu da
Carlos Fonseca kazetari eta idazle madril-
darra “Mañana cuando me maten” libu-
ruan. Nobela baten antzeko idazkerarekin
harrapatuz, 1975eko irailaren 27ra erama-
ten gaitu. 40 urte, heldu den igandean. Ze
hurbil batzuentzat eta ze urrun bertzeen-
tzat, zer erranik ez krimen haiek ezagu-
tzea nahi ez dutenentzat, batzuentzat 1975

bukaeran hasten baita historia. Baina zerk
osatzen du historia?

Fonsecak dioenez, historialariak doku-
mentuez fidatzen dira ahozko testigantzez
baino gehiago, hauek pertsonalak direla-
ko, baina zer da historia esperientzia per-
tsonalen batuketa ez bada? Idazlearen iri-
tziz, ahozko eta idatzizko iturriak elkartuz
soilik hurbil gaitetzke historia errealera,
alegia, egiara. Agian, istorioak gutxietsi di-
tugu Historiaren aitzinean. Agian, uste
baino hurbilago dugu historia. Eta, segu-
ru, istorio guztiak aintzat hartuta osatu
beharko dugula kontakizuna, baita isildu
eta zigortutakoak ere, Luzia Urigoitia
otxandiarraren memoria, kasu. •

Maiden lantzi